

**Aurum Sapientvm, Sive Ars, Sine Scelere, & cum virtute,
ditescendi**

Masen, Jacob

Coloniae Ubiorum, 1661

Caput I. Non est difficile recta ratione utenti, illu[...] consequi vitæ statum,
in quo verè dives habendus sit.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55377)

LIBER II.

CAPUT I.

*Non est difficile recta ratione utenti, illum
consequi vitæ statum, in quo verè dives
habendus sit.*

UT quis illum assequatur vitæ humanæ
statum, in quo verè dives habeatur,
hoc est suo contentus vivat, nihilque supra
hoc, quod possidet, inquieto desiderio con-
cupiscat, unum præcipuè spectandum est,
ad quod velut poli cynosuram, in turbulen-
to mundi pelago, navim dirigat: nempe, ut
intelligat, quæ sit Dei supremi moderatoris
voluntas, quam illa ipsi portionem opum
tributam voluerit, quibus finibus circum-
scriptam, quibus officijs impendendam.
Nisi enim prorius amens sit, facile perspi-
ciet, se in magni illius patrisfamilias pote-
state atque arbitrio constitutum, cum regio
Vate iure dicere: *Sicut oculi servorum in
manibus Dominorum, ita oculi nostri ad te
Dominum Deum nostrum.* a Quicumque
in Christi Ecclesia, tanquam familia qua-
dam

G 2

dam

dam, sunt. hi ad illis quoque vineæ partem
 excolendam; ut operarii conducti sunt. o-
 tiari non possunt. quisque, juxta tempus
 viresque sibi concessas, ad destinatum sibi
 laborem tenetur. Vel, si magis alia ex Chri-
 sti ore parabola placeat, suo à Domino ta-
 lento donatus est, juxta quod negotiatio-
 nis lucrique profectus exigetur, & *cui mul-
 tum datum est, multum quæretur ab illo.*
 Cuperem illam te parabolam paulò altius
 expendere, & juxta hanc veritatem quam
 animo tuo impressam vellem, ne in præci-
 puo verè opulentorum hominum funda-
 mento aberrares. In primis te in illius supre-
 mi Patrisfamilias domo servum esse iure
 statuo. ideoque primò te hujus muneris im-
 positi gratia alendum à Domino esse, si tuo
 non desis officio, fide non dubia affirmo.
 Deinde te non perfunctoria meditatione e-
 volvere cupio, nihil, aut parum servos esse
 sollicitos, iubeantur ne ab hero in bobus a-
 rare, an in equis: hunc, an illum ad forum
 venalem ducere. centum, an mille nummi
 pro negotiatione exercenda dentur. cum
 juxta illud, quod cuique datum fuerit, ra-
 tionem exigendam esse norint; neque ab-
 solutos sese possessores aut Dominos esse,

b *LUC. 12 : 48.*

sed patrem familias : qui hæc & illa pro arbitrio, eripere de manibus possit, & alia reponere. Duabus potissimum de causis affligi servus queat, si vel nihil ipsi credatur operis, tanquam inutili: vel nimio obruatur labore, cui succumbendum sit. Non obscura parabolæ expositione Christus ipse hanc rem illustrat: dum ait: *e* Hominem peregre abeuntem vocasse servos, & uni dedisse *quinque talenta, alij duo, alij unum*, singulosque ex illis ita negotiatos esse, ut quinque talentorum possessor alia quinque, duorum alia duo lucri fecerit. Vnius verò talenti administrator lucrum desidiosè neglexerit, gravi Domini offensione perstrictus. Nemo illorum servorum quæstus est (neque iure, & cum ratione id poterat) quod minus acceperit reliquis. Potuisset hæc sanè excusatio unius talenti procuratori ad defensionem prodesse, siquid in illa fuisset ponderis. Iterum satis fecit ille gemini talenti possessor, non minus, cum solum duo alia numeraret in lucro, quam qui adiecerat quinque talentis in lucro totidem. Parem à Domino laudem honoremque retulit. Animadvertis opinor, quo te ducam denique, aut ad quid Christus te, ut dixi, instruxerit, Vnum

ex

ex hisce te servis ut dixi facio. nego tua referre
 quicquam, multumne, an parum tibi in
 hujus vitæ opibus à Deo tribuatur. si parvi
 agelli possessor fueris, de parvo reddenda
 erit ratio, si magni, de magno. Ex utrisque
 tibi negotiatio instituenda est, & lucrum
 par opibus reportandum, ex quinque ta-
 lentis quinque, ex duobus duo reponenda
 in lucro. Hoc solum discriminis est, quòd
 quò plus opum tibi est tributum, plus ope-
 ris curarumque ac lucri requisitum sit. tene-
 beris in rationibus accepti expensique ad-
 omnia, etiam assensum ultimum, quem si de-
 foderis, atque inutilem tuo esse siveris Do-
 mino, offensionem non subterfugies. Duo
 tantum horrere, & jure deprecari à Domi-
 no poteris cum Sapiente *d mendicantem
 & divitias ne dederis mihi.* Nam utrisque
 his minus benevolus Dominus videtur:
 mendicis, quia ut inutiles ad negotiandum
 servi negliguntur; divitibus quia nimio op-
 primuntur curarum negotiorumque onere,
 qui vix æquum ex omnibus lucrum possunt
 diducere, ut rationibus Domino reddendis
 pares sint. Non fallit Christus: *eni multum
 datum est, multum quærasur ab illo.* Duo-
 rum talentorum possessor, duo pro lucro
 red.

reddidit, & satisfecit: qui quinque acceperat, reposuit duplicato fœnore, alia quinque. Utinam hanc veritatem adeò certam manifestamque mortales apprehenderent, nemo facile locupletiores sortem invideret alteri, suo quisque talento acquiesceret, de illo solum cumulando sollicitus, gauderet etiam tenuiori in re, quando minori se oneri, & salutis discrimini obiectum videret. Si Deus cuique mortalium optionem hanc daret, ut eligeret sibi quisque sortem, quam vellet, omnesque nobilitatem, divitias, imperium in reliquos præoptarent vitæ rusticæ, tenui, subjectæ: quanta, obsecro, repente orbis totius existeret confusio, dum nemo agrum colere, mercimonia exercere, subesse vellet alteri? En igitur quantæ insanix hoc tuum votum sit. quo hoc postulas, quòd alijs concedendum esse nequaquam existimas, Tuis tete opponeres precibus, si Deus hoc alijs petentibus largiretur? ut quid igitur hoc pro te votum concipis? Multo consultius hominum votum esset, si cuncti agricolæ, aut tennes negotiatores, aut subditi esse desiderent: nam per eiusmodi etiamnum homines orbis subsisteret, neque in extremam omnia ruinam impellerentur. Juvat hic auream D. Chry-

Sostomi de paupertate, & divitijs disserta-
 tionem audire, ut ex illo tuis discas cupidi-
 tatibus moderari. *Non tantum*, ait, *paupe-*
res divitijs indigent, sed & divites paupe-
ribus, & isti magis illis, quam illi isti. Atque
ut hoc manifestius videas. Faciamus, si vi-
deatur, duas civitates; alteram divitum tan-
tum, alteram pauperum: ac neque in illa, qua
divitum erit, pauper sit quisquam; neque in
ea, qua pauperum, quisquam dives sit. Vi-
deamus ergo utra magis contenta esse possit se-
ipsa. In illa igitur, qua divitum est, nullus erit
opifex, non structor; non faber, non sutor, non pistor
non agricola, non ararius non alius talis, nam
qui dives exercere hac unquam velit, quando
hi, qui hac tractant, cum ditati fuerint, &
rumnam horum laborum non querunt? quo-
nam ergo modo civitas hac stabit? Videamus
nunc pauperum civitatem, in ea si edificare
oportet, si ferrum cudere, si vestimentum te-
xere, non auro, neque argento neque unionibus
opus est, sed manibus, & arte. quid verò, si
agrum colere, divitijsne, an pauperibus o-
pus est? cui vis clarum est quod pauperibus. V-
bi ergo tandem divitijs indigebimus, nisi si
demoliri civitatem hanc oporteat? Vides
quanta sit in rep. hominum indigentiorum
necessitas, quandoque hi magis ad commo-
dam humanæ vitæ rationem faciant. Pru-

dentissima igitur Numinis dispensatione factum est, nehi deficerent. Vt quid ergo molestè fers, si inopis tibi potius quàm divitis personam sustinēdā Deus imperavit si militis potius, quàm Ducis? An nescis te in mundo hoc, velut theatro, versari? Sua cuique in tragœdia personam tribuitur: alter Princeps, alter aulicus, tertius affecla, quartus miles, quintus agricola. suus ad hæc cuique habitus designatur. Hoc discrimen personarum si tragœdiarchus negligat, omnesque aut reges, aut rusticos inducat, nulla erit dramati gratia. Varietas itaque hæc necessaria, Quod verò Regis personam uni, alteri rustici tribuat, hoc aptè ad ingenium cuiusque præstare censendus est: ut stultè facturus sit agricola, qui regiam, rex qui agricolæ personam affectarit. Non impar mundi conditio est, in quo velut theatro versamur omnes, Deo suam cuique personam, naturæ magis congruam, imperante. Quis hic, nisi insanus obluētetur? An quid tibi præ reliquis conveniat, Sapientius ipse Deo autore naturæ dijudicabis? an ignoras suo quemque in habitu cultuque accersiri? laudem cuique tribui, & honorem actori esse, non ex personæ impositæ dignitate, aut vilitate, sed actionis & morum

apta suo muneri elegantia? an nescis denique brevi regem hunc rusticumque scenicum, suâ exutos veste, pari, ex qua ad theatrum prodierant, conditione habendos? Vt quid igitur, vel de persona alia, vel de apparatu opum cultuque, quàm Deus imperavit, sollicitè in hac vita laboras. Esto quod es, atque hoc solum agas, ut aptissimis personam, quam geris, sive divitis illa sit, seu pauperis, moribus exprimas. namque hoc solum est, ex quo poena tibi præmiumve sit expectandum. Cetera nec Deus, nec quisquam verè sapientum æstimabit.

Si tamen etiamnum quereris, quod aliam tibi Deus, vel naturam, vel nascendi vivendique sortem non attribuerit: planè infelici querimonia adversus Deum factorem tuum distringeris. *Va qui contradicit fidi sibi suo, testis de Samiis terra. Nunquid dicitur lutum figulo suo, quid facis? Ego feci terram, & hominem super eam creavi: (dicit Dominus) manus meae tetenderunt calos, & omni militia eorum mandavi a & tu homo nihili illius te creatoris, mandatorisque supremi voluntati opponas?*

Finge Deum hanc supremæ moderatio- nis curam providentiamque tibi tantisper,

CURAM

cum summa potestate, de ferre. an existimas sapientius à te posse administrari orbem? Fac te cuilibet mortalium velle esse benevolentissimum, ac tantum largiri opū, quantum ipse concupiscet an existimas posse satisfieri? si Pygmalionis opes dederis etiam Croesi Crassiq; opulentia affectabit, si regnum Cyri detuleris, etiam Augusti quæret Cæsaris imperium, nec acquiescet, nisi Europam Africae, Asiam Americae, & utrisque iunxerit Indijs. orbi denique unum toti præficiās, qui si cum Alexandro audierit, plures orbis possideri, inhiabit universis.

Vnus Pellao iuveni non sufficit orbis

Æstuat, infelix angusto limite mundi.

Vt Gyara clausus scopulis, parvaque Serriphe,

Cum tamen à sigulis munitam intraverit urbem.

Sarcophago contentus erit. Iuvenal. l. 10.

His tumuli angustiis quidem in morte acquiescet corpus, verū animus, nisi immortalis bono, satjari nunquam poterit. Vnde nihil magis vanum est, quàm velle aut suæ, aut cuiusquam alterius cupiditati, hujus vitæ opibus, satisfacere. Cum quòd hydropicis in potu venire solet, qui quo plu-

ra hauserunt, sitiunt plura, id plerumque
 & cupidis accidat, ut maioribus opibus ha-
 bendi desiderium accendant, medias inter
 aquas Tantali. Rectè Livius scriptor genti-
 lis, *quantò minus rerum, tantò minus est*
cupiditatis. & auge res, & accrescet cupidi-
tas. Quare nullus hic alius in hoc mundo ad
 quietem satietatēque ostenditur exitus, quā
 qui in modo est, à prudentissimo omnium
 provifore Deo cuilibet præscriptus. Quem
 cum Deus sorte cuilibet, ex sua providen-
 tia distributum statuatur, non insanum tantum
 sed frustraneum quoque futurum est, si quis
 supremae illius ordinationi adversetur, nam
 talis, si Deo sapientior non est, quemad-
 modum viā aliā providebit? si potior non
 sit, quomodo à Deo æternis providentiæ
 legibus constituta immutabit? Ergo velis,
 nolis, acquiescendum est divinæ volunta-
 ti, & hoc qualecunque tibi talentum obla-
 tum est, acceptandum. Quid dubitas, re-
 stitas, obluctaris? citius suis cælum evelles
 cardinibus, citius inferis superos permis-
 cebis, & in antiquum omnia chaos redu-
 ces, quàm divinam refractarius convelles
 voluntatem, quantum tibi concessit, pos-
 sessurus es; quod negavit, nunquam obten-
 turus.

turus. seu quinque sint talenta, seu tantum unicum, pari erit promptitudine acceptandū.

Volebat Deus Amanum, ex summo aulae principatu omnique opum affluentia ad infimam humanæ conditionis sortē ob superbiam devolvi, Mardochæū suæ religionis pietatisq; tenacem, ad suprema dignitatis erectū fastigia. Quam levi hæc momento, quā raro, tamen sortis nostræ spectaculo Deus peragit? Ut magis utriusque fortuna emineret, Amanus antè Deo moderante ad summa extollitur. Mardochæus ad ima præcipitatur. *Rex Assuerus*, ait scriptura, *exaltavit Aman, et posuit solium eius, super omnes principes* a nihil deerat, nisi ut corona potitus ac sceptro, Rex proclamaretur, qui repentē, potestate & annulo abusus regio, Mardochæum æmulum omnesque Iudæos decreto publico ad mortem destinabat, decem etiam talentorum millibus ex bonorum confiscatione donandus. Neque moratus, ad diē neci designatum in Mardochæo etiam prævertendum quinquaginta cubitorum i patibulum erigit, ut in eo luce prima hostem lætus suspensum intueretur. Interea Mardochæus in luctu & squalore, *indutus est sacco, spargens cinerem capiti, et*

G 6

implacatus.

h. *Esth.* 3. i *Esth.* 5. 14.

in platea media civitatis, voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui non tam proprio, quam totius gentis exitio percussus. Verum non est consilium contra Dominum: aliud ipsi visum fuit Mardocheum in equo voluit honorari regio, Amanum despici in patibulo; quamvis Amanus sibi equum, Mardocheo destinasset patibulum. *Alia enim consilia Dei, alia hominum.* Sed vis scire quantillo momento & inelinatione rerum Deus hanc utriusque sortem verterit? Insomnem Rex agebat noctem, utque tempus falleret, annalium historiarum revolutione didicit, Mardocheum compertæ fidelitatis in regem, quam in detecta conspiratione Eunuchorum præstitit, nullum tulisse præmium? contra verò à Regina cognovit Amanum Mardocheo, Iudæisque omnibus machinari exitium: inde celebris hæc felicitatis utriusque conversio & Aman in patibulo, Mardocheus in summo aulae principatu repente conspectus est. *¶ Vna Regis voluntas & vox, appendite eum, suffecit, & Aman suspensus est in patibulo. quod paraverat Mardocheo in rursus una Regis sententia domum, opes, & honores Amani transtulit: ad Mardocheum tulitque Rex annulum*

quem

¶ *1b. 4. l. 1. Esth. 6. & 7. m. Esth. 7. 2a.*

quem ab Aman recipi iusseras, & tradidit
Mardocho. Esther autem constituit Mardo-
chaum super domum n. ita nimirum

Ludit in humanis divina potentia rebus.

Verè illa Domina mundi cecinit, deposuit
potentes de sedo, & exaltavit humiles: esuri-
entes implevit bonis, & divites dimisit ina-
nes? Tantam verò felicitatem Mardochei
iure optimo confidentissimæ illius in Deum
voluntati tribuamus. Quàm enim hæc pa-
rati ad omnia animi oratio est, Domine, Do-
mine, Rex omnipotens in ditione tua cuncta
sunt posita, & non est, qui possit resistere tua
voluntati p. Ita est, o Mardochee, ita est,
verè sensisti, nemo est qui divinæ possit re-
sistere voluntati, quæ cuique largitur, prout
æternis providentiæ legibus requisitum est
in tali rep. quæ sine egentium & abundan-
tium, sine imperantium & subditorum dis-
crimine, aut consistere nequit, aut hujus-
vitæ legibus administrari. Ita Deus statuit,
quis contradicet? ita sapientissimis provi-
dentiæ decretis ordinavit, quis corrigit?
Quod Deus statuit, cum summa statuit ra-
tione, ut rationis expers sit, quicumque ob-
iustatur.

Aperiam hic aliquam divinæ Sapientiæ,
regu

a. Ib. 8. 2. o Luc. I. p Esther 13. 9.

regulam, ex cuius legibus multa ordinat, quæ cum vulgus non capiat, tantum admiratur, & quandoque etiam stultissima temeritate damnat. Axioma in scholis Philosophorum receptum est: *contraria juxta se posita magis illucescunt.* Hoc tum ex ratione, tum ab experientia desumptum, in operibus divinæ omnipotentiae clarissimum est. A summis ad ima quæque progredere invenies suo quævis illustrari simul & oppugnari contrario. Ne per omnia, cum elementa, tum præcipuè mixta inter se pugnantia incedam, vnus homo quot contrarijs inter se rebus cõstat! ex diversissimis naturis compositus, mortali simul & immortalis, rationis & concupiscentiæ pugnantibus inter se legibus subiectus: nunc infans, nunc garrulus iuuenis: nunc robustus vir, nunc enervatus senex: nunc lætus in prosperis, nunc dejectus in adversis: nunc pacis in otio, nunc armorum in studio, nunc amicus, nunc hostis proximis: nunc algens in frigore, nunc æstuans in calore: nunc mundi opum indigens, nunc iisdem copiosè affluens: nunc firmus valensque viribus, nunc morbo imbecillus: nunc vivus in folio, nunc mortuus in sepulchro. Hæcine universa tu neges singulari Dei lege, ac destinatione susque

que deque ferri ac mutari ? Ipse dies suam
 habet noctem, ipse Deus suum in Diabolo
 adversante hostem, ipsa beatorum æterna
 felicitas, profundissimam extremæ infelici-
 tatis sibi contrariam abyssum: & tu miseris
 si Deus te velit pauperem, ac divitem alium:
 te in fame, & alium in luxu: te in lacerna, &
 alterum in purpura? Si ad illustrandam im-
 mortalem animam Deus illi mortale oppo-
 suit composuitque corpus; infantia extollit
 juventutē, bello commenda pacē, morbo sa-
 nitatis auget pretium, tenebris solem facit
 gratissimum, Diaboli malitiā, Dei bonita-
 tem, æternis summisque damnatorum pœ-
 nis, beatorum illustrat in cælo præmia; erit
 profectò quo & tuam ille paupertatem non
 minus illustrare noverit, vel in hac vita,
 cum Apostolis, quibus omnia deserenti-
 bus nihil unquam defuit: vel altera cum La-
 zaro, qui, divite lautius epulante, esuri-
 ens, hoc afflicto est recreatus. Epuloni hæc
 vicissitudo rerum objecta est, *recordare, quia
 recipisti bona in vita tua, & Lazarus simili-
 ter mala. nunc autem hic consolatur: tu ve-
 ro cruciaris* q Quando hæc rerum alterna-
 tio divinæ providentiæ sapientissimè pla-
 cuit, quis non malit Lazari, quàm Divitis
 hac

q Luc. 16. 25.

hac in vitam sortem experiri?

Verum, inquis, sustinerem æquo animo miseram hanc sortem, nisi alienâ iniuriâ malitiaque ad hanc deturbatus recidissens, hæc sanè Deo placere non poterit, huic iustam offensionem reservo. Felix essem nisi aliorum malignitate iacerem. Sed neque hæc te querela decet. Cum enim Deo facilimum fuerit, hanc à te propulsare iniuriam, neque id prudens volensque fecerit, manifestum est, voluisse hæc à te sustineri: quod si obsequens præstes, tuo illud, majorique etiam merito atque emolumento futurum est; quàm si Deus ipse has opes sustulisset. eum & fratri didiceris ignoscere, & Deo parere. Iuvat hic pulcherrimam Origenis dissertationem audire. Nos, inquit *r* dicimus ita omnia in hoc mundo esse disposita, ut nihil otiosum prorsus sit apud Deum, etiam si sit illud malum. Per eos enim in quibus est malitia, claros & probatos efficit eos, qui ad virtutis gloriam tendunt. nam si perimitur malitia non esset utique qui contraret virtutibus. Virtus autem, si nihil haberet contrarium, non splenderet, nec fieret examinatio: non probata autem, nec examinata virtus, virtus non est. Tolle malitiam fratrum ioseph tolle invidiam,

s In lib. Num.

vidiam, quã se vident in fratrem: si hæc auferas, vide quantam simul peremeris dispensationem Dei. auferes cuncta illa, quæ Ioseph fecit in Ægypto, in procuratorum salute. Non enim fuisset interpretatio illa somnii Pharaonis: nemo frumenta congregasset in Ægypto, nemo necessitatem famis sapienti provisione curasset, periisset Ægyptus, periissent & finitima regiones fame; inter esset etiam ipse Israel, & semine eius quærens panem. Quare non est, cur quicquam homini imputes, si quid, aut injuriarum, aut emolumentum in tuis accepisti opibus hæc non minus, quàm suo oceanus æstu, nunc affluunt, nunc refluant, occulta divini Numinis providentia, has usque ad obulum dispensante.

Illustre hujus tibi providentiæ supremæ, nunc dantis nunc eripientis bona, & Iob olim, & sub Traiano Imperatore Eustachius, & recentiori etiam historiâ Emmanuel Sosa Lusitanus esse poterit. Priora, ut magis cognita transeo; Sosæ ex Massæo & strictim fortunam prosequar. Hic diu versatus apud Indos, multisque divitijs locuples, rostrata navi opibus impleta, alijsque minoribus ex Cocino, an. 1553. patriam adibat, uxore, liberis nobilitate, famulatio, mancipiorumque

que sequente turba, capitibus universè se-
 xcentis. His proventus, adspirante vento ad
 bonæ spei promontorium, adversis coepit
 agitari fluctibus, atque intumescente adeò
 jactari oceano, ut neque ad reditum, neque
 ad progressum via ratioque se pāderet. Dis-
 cissa vela, fracta malus, excussum majoris
 navis gubernaculum, ac denique post lon-
 gam jactationem apparens litus, in quod
 certo naufragio illidendi videbantur, spem
 salutis ademerant, lactis tamen repente an-
 choris major navis hæsit, dum per minora
 navigia ægre Sofa cum uxore Eleonora li-
 beris, & primarijs aliquot raptò, quem po-
 terant thesauro, ingenti discrimine ad litus
 evasere. Mox tanta aquarum moles in naves
 incubuit, ut cum illæ dissolutæ fuerent,
 plerosque mare hauserit, nonnulli raptis
 doliolis, fragmentisque enatarint, jam
 præpe exiactatione semineces. Hi post ali-
 quot dierum quietem, navigiis iam amissis,
 coacti inter barbaras gentes terra iter ca-
 pescere, varias calamitates pertulere, ad
 obscenos sæpe cibos necessitate coacti.
 Hiemis etiam adversitate pressi, ad flumen,
 cui à Spiritu S. Marchesius nomen dederat,
 pervenère. Quando in extrema illic necessi-
 tate à Regulo loci subsidium orantes, blan-
 da

da pollicitatione opis eò adducti sunt, ut armis velut ad custodiam depositis, illi se crederent, iam ex toto numero non nisi centum quinquaginta superstites. Verùm distributos per hospitia, omnibusque hic rebus per vim exutos dimiserunt, solâ veste ad tegendam nuditatem reliqua. Nec malorum hic finis, eiectos orbe nova repente Æthiopum manus circumsterit, ac manipulum Sosæ iunctum invadit, illumque cum uxore, liberis affeclisque etiam veste nudant, conjugem muliebri robore ac verecundia ad extremas vires repugnante. Sed cum victa demum succumberet, pudore ac dolore plena, defodit è vestigio arenis sese, superiora corporis soluto crine obumbrans ac deim suis, tanquam è sepulchro valedicens. ite, ait, vobisque consulite, ac siquam patriis olim reddi finibus contigerit, renuntiate, quo loci mea me maritumque peccata perduxerint. Sosam adhæc sine voce attonitum stupor mærorque fixerant, ad liberorum iuxta positorum cōspectum utrisque solum manabant lacrymæ. In silvam tamen pabulandi gratia egressus Sosa, cum semel iterumque excurrisset, reversus denique, & uxorem, fame ac mærore consumptos reperit, quibus terræ mandatis lamentabili cir-

cum voce plorantes ancillas reliquit, seque iterum in silvas abdens, nunquam deinde comparuit. Nonnulli ex his in servitutem abstracti, & à naviculario Lusitano redempti, opum tam infeliciter quæsitaram testes fuere.

Pondus & statera iudicia Domini & Momenta fortunæ cujuslibet solus ponderat & expendit Deus: cui, ut factori, suæ incumbit creaturæ per hæc media conservatio. Solus illæ est supremus paterfamilias, qui talenta in servos disperditur. Hæc nosse, & acceptare ex arbitrato largientis Dei, est parvis etiam in opibus contentum vivere ac divitem esse.

C A P U T I I

Ratio triplicem fortuna presentis statum, felicissimus illa est, qui in mediocritate opum consistit.

Cum triplicem Deus hominum, quoad Copes, statum esse voluerit, duorum in extremo, hinc inopum, inde divitum aliorum in medio qui neque egerent, neque abundarent stationem fixerit: non erit abs re, ad quorundam hominū errores, atq; immoderata studia inter recti bonique limites re-

strin-